

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
щодо виконання лабораторних робіт
з дисципліни «Вступ до спеціальності»
Частина 1
для студентів спеціальностей
131 «Прикладна механіка»
денної та заочної форм навчання

2021

Методичні вказівки щодо виконання лабораторних робіт з дисципліни «Вступ до спеціальності» Частина 1 для студентів спеціальності 131 «Прикладна механіка» денної та заочної форм навчання / Укл.: О.В.Алексєєнко, С.О.Шустов, С.М.Сидоренко, В.С.Данильченко. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. – 31 с.

Укладач: О.В.Алексєєнко, стар. викл.

С.О.Шустов, зав. лаб.

С.М.Сидоренко, зав. навч.-виробничої майстерні,

В.С.Данильченко. майстер виробничого навчання.

Рецензент: Луньов В.В . проф., д.т.н.

Відповідальний за випуск: В. Г. Іванов, доцент, д. т. н.

Затверджено
на засіданні кафедри
«Машини і технологія
ливарного виробництва»
Протокол № 1
від «17» серпня 2021р.

Рекомендовано до видання
НМК Інженерно-фізичного
факультету
Протокол № 1
від «19»серпня 2021р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 ЛАБОРАТОРНА РОБОТА №1 Ознайомлення з структурою та роботою наукової бібліотеки НУ «Запорізька політехніка»	5
1.1 Мета роботи	5
1.2 Загальні відомості	5
1.3 Контрольні запитання	9
1.4 Порядок виконання лабораторної роботи	9
1.5 Зміст звіту	9
1.6 Рекомендована література	9
2 ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 2 Ознайомлення з можливостями використання каталогів та електронних ресурсів бібліотеки НУ«Запорізька політехніка»	10
2.1 Мета роботи	10
2.2 Загальні відомості	10
2.3 Контрольні запитання	17
2.4 Порядок виконання лабораторної роботи	17
2.5 Зміст звіту	17
2.6 Рекомендована література	18
3 ЛАБОРАТОРНА РОБОТА №3 Ознайомлення з музеєм історії НУ «Запорізька політехніка»	19
3.1 Мета роботи	19
3.2 Загальні відомості	19
3.3 Контрольні запитання	23
3.4 Порядок виконання лабораторної роботи	24
3.5 Зміст звіту	24
3.6 Рекомендована література	24
4 ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № Ознайомлення з музеєм техніки «Мотор Січ»	25
4.1 Мета роботи	25
4.2 Загальні відомості	25
4.3 Контрольні запитання	31
4.4 Порядок виконання лабораторної роботи	31
4.5 Зміст звіту	31
4.6 Рекомендована література	31

ВСТУП

Мета викладання дисципліни є ознайомлення студентів з вибраною спеціальністю: з технологією ливарного виробництва, загальною металургією та ливарним обладнанням; з головними напрямками робіт провідних організацій у цій області в нашій країні та за кордоном з метою підвищення якості продукції, продуктивності, поліпшення умов праці, перспективами розвитку механізації та автоматизації ливарних цехів. Ознайомлення студентів з організацією навчального процесу, роллю суспільних організацій у житті університету, з історією НУ «Запорізька політехніка» та кафедри, історією розвитку металургії та ливарного виробництва; різними методами отримання виробів литвом; сучасними методами механізації та автоматизації, принципами роботи, робочими процесами, конструкціями технологічного обладнання, що застосовується при виробництві виливків; з питаннями охорони навколишнього середовища.

1 ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 1 ОЗНАЙОМЛЕННЯ З СТРУКТУРОЮ ТА РОБОТОЮ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

1.1 Мета роботи

Сформувати у студента свідоме і зацікавлене ставлення до книги, допомогти сформувати бібліотечно-бібліографічну грамотність, надати навички роботи з інформацією, надати можливість оволодіти вмінням вести інформаційний пошук і використовувати інформацію надалі у процесі навчання.

1.2 Загальні відомості

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні року зазначено, що підвищення якості освіти до світових стандартів сприятиме істотному зростанню інтелектуального, культурного, духовно-морального потенціалу суспільства та особистості. Визначну роль у підвищенні якості освітнього процесу відіграють інформація, знання та бібліотеки університетів, які є базовою ланкою в інформаційному забезпеченні неперервної освіти.

Бібліотека і навчальний заклад функціонують в одному інформаційному просторі та виступають для студентів єдиним джерелом знань. Ефективність сприяння інноваціям в освітньо-виховному процесі значною мірою залежить і від стану бібліотеки.

Під впливом соціокультурних та технологічних перетворень у суспільстві змінюються і стереотипи діяльності бібліотек. Сучасні явища інформатизації вимагають нових моделей бібліотечного розвитку, які забезпечували б життєздатність бібліотеки як необхідного університету підрозділу у контексті побудови відкритого суспільства знань.

Наукова бібліотека НУ «Запорізька політехніка» сьогодні допомагає у виконанні завдань навчально-виховного процесу ,науково-дослідницькій роботі, у підготовці висококваліфікованих спеціалістів, у забезпеченні доступності документів та інформації на основі якісного і оперативного бібліотечно-бібліографічного

обслуговування читачів і користувачів бібліотеки відповідно до їх інформаційних запитів.

Рисунок 1.1- Наукова бібліотека НУ «Запорізька політехніка»

Документний фонд наукової бібліотеки НУ «Запорізька політехніка» складають паперові та електронні видання. Це значний за обсягом та універсальний за складом інформаційний ресурс, що поєднує традиційні бібліотечні фонди (840621 прим.), фонд електронних документів (59413 назв.), технологічні комплекси, що забезпечують доступ до світових інформаційних ресурсів.

При цьому бібліотечні фонди постійно поповнюються за рахунок різних джерел комплектування таких як:

- придбання літератури у видавництвах і книготорговельних організаціях;
- передплата вітчизняних і зарубіжних періодичних видань;
- обов'язковий примірник із видавничого відділу університету;
- заміна книг, втрачених читачами;

- поповнення фонду електронними документами, які надходять до репозитарію та електронної бібліотеки;
- дари організацій і приватних осіб.

Книгозабезпеченість навчального та наукового процесів університету є одним з головних завдань роботи бібліотеки університету і, зокрема, відділу комплектування.

Для роботи безпосередньо у самій бібліотеці достатньо отримати абонементи. І користуватись бібліотечним фондом який розміщен у відповідних відділах бібліотеки.

АБОНЕМЕНТИ:

- абонемент наукової літератури;
- абонемент навчальної літератури студентів денного відділення;
- абонемент навчальної літератури студентів заочного відділення ;
- абонемент художньої літератури .

ЧИТАЛЬНІ ЗАЛИ:

- читальний зал наукової літератури та нормативно технічної документації;
- читальний зал навчальної технічної літератури.Мовознавство ;
- читальний зал економіко-гуманітарної літератури;
- читальний зал мистецтвознавчої літератури;
- зал комп'ютерної літератури та електронних ресурсів;
- зал періодичних видань,МБА(міжбібліотечний абонемент).

Користувачі мають право отримувати в тимчасове користування наукову, навчальну, художню, довідкову, методичну літературу на абонементах, в читальних залах та інших пунктах видачі літератури; користуватись іншими інформаційними ресурсами бібліотеки, всіма видами бібліографічно-довідкового обслуговування, брати участь у читачьких конференціях, диспугах, літературно-музичних та інших заходах, що їх проводить наукова бібліотека.

Користувачі мають право користуватися послугами комп'ютеризованих читальних залів, електронної пошти, одержувати доступ до повнотекстових електронних видань, проводити пошук

необхідної інформації в мережі Інтернет, використовувати Wi-Fi технології у обладнаних зонах.

Для запису до наукової бібліотеки користувачам необхідно пред'явити паспорт, також, студентам усіх форм навчання, мати при собі - продовжений студентський квиток.

На підставі поданих документів користувачу видається читацький квиток та заповнюється традиційний та електронний читацький формуляр /на абонементі наукової літератури/.

На абонементі з автоматизованою системою обслуговування факт видачі (повернення) документів фіксується в електронному формулярі читача. Користувач засвідчує отримання літератури особистим пін-кодом.

На абонементних та читальних залах з традиційною системою обслуговування користувач розписується на книжковому формулярі та читацькій вимозі за кожний примірник одержаного видання.

Читацький квиток - єдиний документ, який надає право користування усіма відділами бібліотеки.

Користувачі з інших установ пред'являють паспорт, с.і.ужб посвідчення, студентський квиток, квиток учня, військовий квиток - залежно від категорії відвідувачів.

Навчальна, довідкова та навчально-методична література видається студентам на семестр або навчальний рік на абонементних навчальній літератури.

Наукова, художня література видається на термін до одного місяця.

Періодичні видання видаються у читальному залі.

Рідкісні та цінні видання, видання, опубліковані на правах рукопису (дисертації, автореферати дисертацій), альбоми, атласи (крім навчальних), енциклопедії, інші довідкові видання, а також поодинокі примірники підвищеного попиту, видання на електронних носіях та документи, що надійшли по МБА, видаються лише в читальних залах.

Вносити літературу з читальних залів без відома бібліотекаря заборонено.

Термін користування літературою читального залу регулюється режимом його роботи на цей день.

1.3 Контрольні запитання

- 1 Що таке сучасна бібліотека ?
- 2 Розкажіть послідовність отримання учбової і наукової літератури в різних відділах бібліотеки.
- 3 Яке призначення читальних залів?
- 4 Якими матеріальними фондами забезпечена наукова бібліотека НУ «Запорізька політехніка»
- 5 Які додаткові інформаційні можливості є у користувачів бібліотеки?

1.4 Порядок виконання лабораторної роботи

- 1 Вивчити структуру бібліотеки НУ «Запорізька політехніка».
- 2 Ознайомитись з послідовністю отримання читацького квитка та можливостями що пропонує користувачам бібліотека .
- 3 Вивчити призначення і спеціалізацію різних відділень бібліотеки.
- 4 Ознайомитись з тематикою літератури в різних читальних залах.
- 5 Вивчити правила користування бібліотечним фондом НУ «Запорізька політехніка».

1.5 Зміст звіту

- 1 Структурна схема бібліотеки.
- 2 Призначення відділень бібліотеки .
- 3 Опис обсягу бібліотечних фондів
- 4 Правила користування бібліотечним фондом .
- 5 Можливості додаткової бібліотечно – інформаційної підтримки що надає сучасна бібліотека читачу.

1.6 Рекомендована література

1. <https://zp.edu.ua/naukova-biblioteka>

2 ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 2 ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МОЖЛИВОСТЯМИ ВИКОРИСТАННЯ КАТАЛОГІВ ТА ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ БІБЛІОТЕКИ НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

2.1 Мета роботи

Ознайомити студентів з можливістю задоволення їх інформаційних потреб за допомогою вільного доступу до інтернет – ресурсу наукової бібліотеки вузу, довідково-бібліографічного апарату бібліотеки, власних бібліотечних каталогів і картотек вузу та необмежними можливостями зовнішніх ресурсів які надає користувачам бібліотека НУ «Запорізька політехніка»

2.2 Загальні відомості

Треба зазначити, що головним в бібліотечній діяльності в наш час стає не нагромадження фондів, а політика нарощування ресурсів шляхом розвитку корпоративних зв'язків між бібліотеками і придбання повнотекстових баз даних. Тобто, сьогодні університетська бібліотека змінює свої традиційні функції, трансформуючи увесь комплекс послуг для якомога повнішого задоволення потреб різних категорій читачів.

З огляду на виклики часу, наукова бібліотека НУ «Запорізька політехніка» здійснює не лише збір та обробку друкованих видань, а й орієнтується на поповнення фонду електронними документами, використовуючи інформаційні ресурси Інтернет, електронні бази даних, передплату на електронну періодику.

Бібліотечний фонд як відкрита система, сьогодні не може ефективно функціонувати без зберігання та організації використання мережових та електронних видань. Стрімке розповсюдження цифрової інформації кардинально змінює роль бібліотеки та засоби обслуговування. Значення університетської бібліотеки постійно зростає і визначається не тільки кількістю фонду, а й можливістю бібліотеки забезпечити повне, якісне і оперативне бібліотечно-бібліографічне та інформаційне обслуговування користувачів за

допомогою ефективного використання бібліотечних ресурсів та сучасних інформаційних технологій. Сьогодні у науковій бібліотеці НУ «Запорізька політехніка» сконцентровані всі засоби для пошуку і представлення наукової інформації та надання доступу до неї: електронний каталог (ЕК), електронна бібліотека (ЕБ), повнотекстові власні та придбані БД, доступ до світових наукометричних джерел інформації.

Всього бібліотека налічує 57 баз даних: 10 – придбаних (2 віддаленого доступу), 47 – власні, з них 6 – для службового використання. Також бібліотека надає користувачам можливість доступу до наукометричних інформаційно-пошукових систем (SCOPUS, Google Scholar, Web of Science), повнотекстової БД «БУДСТАНДАРТ» Online, Cul Online – доступ до повних текстів книг видавництва «ЦУЛ», створення нових власних баз даних, наприклад: «Архів виконаних довідок».

Бази даних наукової бібліотеки НУ "Запорізька політехніка"						
Придбані бази даних						
No	Назва	Розробник	Стислий зміст	Тип інформації	Дата створення	Доступ до БД
1.	Информелектро	Інститут промислового розвитку	Промислові каталоги на електротехнічні вироби за 1994–2001 рр.	Повнотекстова	2001	В мережі бібліотеки (а. 25А, а. 248А, а. 250)
2.	Реферативні журнали ВІНІТІ	ВІНІТІ	Реферативні журнали за тематичними ознаками	Повнотекстова, бібліографічна	2000	В мережі бібліотеки (а. 25А, а. 248А, а. 250)
3.	Дисертації та автореферати дисертацій РДБ	РДБ	Доступ до дисертацій	Повнотекстова, бібліографічна, гіпертекстова	2006	В мережі бібліотеки (а. 25А, а. 248А, а. 250)
4.	Словники України	Інститут мовно – інформаційних досліджень НАН України	Інтегрована лексико–графічна система: словозміна, транскрипція, фразеологія, антонімія	Повнотекстова	2007	В мережі бібліотеки (а. 25А, а. 248А, а. 250)
5.	EBSCO (диски)	Інформаційна компанія "EBSCO"	Доступ до світових журналів	Повнотекстова, бібліографічна	2000	В мережі бібліотеки (а. 25А, а. 248А, а. 250)
6.	Освіта в Україні	НВП «Форум»	Централізована система обліку законодавства в органах управління, установах, організаціях.	Повнотекстова фактографічна	2010	В мережі бібліотеки (а. 25А, а. 248А, а. 250)

Рисунок 2.1- Придбані бази даних

На сайті бібліотеки представлений сервіс «Замовлення документів по дисциплінах», де в одному інформаційному блоці надається можливість переглянути прайси видавництв, книготорговельних компаній, іншу інформацію про нові видання та одразу оперативного замовити документи завдяки заповненню онлайн-форми через веб-сайт Наукової бібліотеки.

Створені бази даних

№ №	Назва	Розробник	Стислий зміст	Тип інформації	Дата створення	Доступ до БД
10.	Електронний каталог (ЕК)	Бібліотека НУ «Запорізька політехніка»	Каталогізація видань, відбір документів за заданими критеріям, експорт та імпорт бібліотечних описів документів	Бібліографічна, повнотекстова, фактографічна	2000	В мережі Інтернет
11.	Репозитарій НУ «Запорізька політехніка»	Бібліотека НУ «Запорізька політехніка»	Електронний архів документів, реєстрація авторів, пошук документів за заданими критеріями	Повнотекстова, бібліографічна, гіпертекстова	2015	В мережі Інтернет
12.	Електронна бібліотека	Бібліотека НУ «Запорізька політехніка»	Реєстрація читачів, систематизація та пошук документів за заданими критеріями	Повнотекстова, бібліографічна, гіпертекстова	2008	В мережі Інтернет
13.	Електронний додаток	Бібліотека НУ «Запорізька політехніка»	Додатки до книг та періодичних видань на CD та DVD - дисках	Повнотекстова, фактографічна	1999	В мережі Інтернет
14.	Електронна стаття (у складі ЕК)	Бібліотека НУ «Запорізька політехніка»	Тексти статей та тез доповідей	Повнотекстова	1999	В мережі університету

Рисунок 2.2 -Створені бази даних

На сьогодні усім відомо, що інформаційний простір мережі Інтернет характеризується високим ступенем динамічності, тому співробітниками бібліотеки ще декілька років тому було створено електронний путівник по Інтернет-ресурсам за профілями університету, до якого ввійшли сайти, що пропонують електронні книги, статті, матеріали наукових конференцій та семінарів. Він представлений у складі електронного каталогу (у розділі «Класифікатори») як інформаційно-бібліографічний сервіс «Інтернет-навігатор».

Також, треба зазначити, для того щоб утримати свої позиції в сучасному інформаційно-комунікативному просторі, створити умови комфортності та якості обслуговування, університетська бібліотека почала долучатись до соціальних мереж. Якщо основне призначення веб-сайту бібліотеки – служити джерелом інформації, то призначення соціальної мережі – це інтерактивне спілкування бібліотекаря з читачами.

Довідкове обслуговування користувачів, тобто кваліфіковане оперативне надання необхідної інформації за певним запитом у зручній формі – головне, чого чекають користувачі бібліотеки – максимально задовольняти запити читачів як у реальному, так і у віртуальному вигляді.

Так і на сайті наукової бібліотеки НУ «Запорізька політехніка» функціонують блоги «Знай-ка», «Умей-ка», «Думай-ка». Орієнтована тематика – новини зі світу бібліотек та бібліотечних технологій, книжковий дизайн, літературні новини.

Базовим власним електронним ресурсом НБ є Електронний каталог. Це найважливіша і найбільш рухома частина довідково-бібліографічного апарату бібліотеки НУ «Запорізька політехніка». Усі види документів, які надходять до книгозбірні, заносяться до ЕК, предметизуються та отримують штрих-коди. У 2020 р. обсяг ЕК становить понад 344 тис. бібліографічних записів і постійно поповнюється.

Бібліотека також надає доступ до інших джерел інформації, які має в легкодоступному електронному форматі. Вони включають: каталоги інших бібліотек, повнотекстові версії наукових журналів іноземними мовами, адреси пошукових та поштових серверів, віртуальну бібліографічну довідку.

Для обслуговування віддалених користувачів є БД «Електронна бібліотека НУ«Запорізька політехніка», один із найголовніших інформаційних ресурсів університету. В основу ЕБ покладена ідея об'єднання розрізаних електронних ресурсів університету з єдиним лінгвістичним забезпеченням та пошуковим інтерфейсом. В умовах дефіциту навчальної та наукової літератури ЕБ доповнює книжковий фонд, стає засобом розширення доступу до повнотекстових інформаційних ресурсів. В ній представлена продукція видавничого відділу університету, навчально-методичні матеріали, наукові праці викладачів, автореферати дисертацій, статті з наукових журналів, матеріали конференцій та ін. На 01.01.2020 р. фонд ЕБ налічує понад 12 тис. Робота по формуванню та наповненню ЕБ з фонду рідких та цінних книг продовжується постійно.

Надзвичайно цінним електронним ресурсом університетської бібліотеки є інституційний репозитарій. Він створюється для накопичення, систематизації та зберігання в електронному вигляді інтелектуальних продуктів університетської спільноти, надання відкритого доступу до них засобами Інтернет-технологій, поширення цих матеріалів у середовищі світового науково-освітнього товариства. Репозитарій виконує дві стратегічно важливі для університету функції – по-перше, забезпечує академічні комунікації між дослідниками, по-друге, є кількісним показником якості проведених наукових досліджень у нашому університеті, а отже, формує імідж і репутацію університету як центру наукових досліджень.

Це змінює стратегію розвитку бібліотеки, надаючи більш широкі партнерські можливості для інформаційної підтримки

наукових досліджень, управління базами даних, забезпечуючи якість електронних ресурсів та їх активний обмін.

Бібліографи можуть надавати консультації зі здійснення самостійного бібліографічного пошуку, пояснювати, як орієнтуватися в довідково-пошуковому апараті бібліотеки, інформаційних системах, медіаресурсах і БД, давати пояснення щодо оформлення списків літератури тощо. Все це допоможе користувачам почуватися більше впевнено і самостійно працювати з джерелами інформації, включаючи інтернет-ресурси

Електронна бібліотека – повнотекстова база -: <http://e-library.zp.edu.ua>

Електронний Інституційний репозитарій НУ «Запорізька політехніка» – електронний архів- <http://eir.zp.edu.ua>

Міжбібліотечний абонемент (МБА) та електронна доставка документів (ЕДД): http://library.zp.edu.ua/edd_mba.html

Віртуальна довідка (наявність літератури в фонді бібліотеки, тематичний пошук інформації, списки літератури до наукової роботи, визначення індексів УДК і т.п.): <http://www.123formbuilder.com/form-2711963/-3>

Питання можна також надсилати через спеціалізовану фейсбук-спільноту: <https://www.facebook.com/groups/bibliografszntu/>

Інформацію, щодо використання інформаційних ресурсів ви можете отримати за телефоном: +38(061) 769-84-10, або надсилайте запити на e-mail : library@zp.edu.ua

Наукова електронна бібліотека знаходиться за ел.адр <http://library.zntu.edu.ua>

В разі відсутності необхідних вам документів в Електронній бібліотеці, ви можете скористатися пошуком в Інституційному репозитарії НУ «Запорізька політехніка» (Electronic Institutional Repository of "Zaporizhzhia Polytechnic" National University) за адресою: <http://eir.zntu.edu.ua/>.

Для повної роботи з електронною бібліотекою треба пройти легку реєстрацію на сайті, після цього вам буде відкритий повний доступ до всієї бази даних (рисунок 2.3).

Електронна бібліотека

Реєстрація

Логін:

Пароль:

Підтвердження паролю:

Прізвище:

Ім'я:

По батькові:

E-mail:

Всі поля обов'язкові для заповнення.

Рисунок 2.3- Реєстрація в електронній бібліотеці

На зареєстровану електронну пошту надходить лист з підтвердженням реєстрація нового користувача електронної бібліотеки. Після підтвердження надається доступ до бази електронних книг, документів, тощо НУ «Запорізька політехніка»

Електронний каталог НУ «Запорізька політехніка» має класифікатор для облегшення пошуку необхідної інформації (рисунок 2.4). Який складається з:

- Бібліотечному фахівцю;
- Викладачі, співробітники та студенти НУ "Запорізька політехніка";
- Дисертації та автореферати;
- Інтернет-навігатор;
- Історичні, пам'ятні та заповідні місця України;
- Картотека персоналій;
- Каталог іменних колекцій бібліотеки НУ «Запорізька політехніка»;
- Ключові слова;
- Книги, подаровані бібліотеці;
- Краєзнавство;
- Навчально-методичні посібники кафедр НУ "Запорізька політехніка";

- Наукові праці викладачів, співробітників та студентів НУ "Запорізька політехніка";
- НУ «Запорізька політехніка» ;
- Періодика;
- Рідкісні та цінні видання бібліотеки НУ"Запорізька політехніка";
- Систематичний каталог відповідно ББК;
- Систематичний каталог відповідно УДК.

Пошук Відібрані Формуляр

Автор:

Назва документа:

Рік видання: -

Електронна версія: Є в наявності

Анотація (слова з анотації):

Навч. дисципліна:

Сортування:

Кількість документів на сторінці

[Розширений перелік полів](#)

Рисунок 2.4- Електронний каталог

Висновки :За рахунок представлених у мережі авторитетних БД, бібліотечних каталогів, різноманітних порталів, електронних бібліотек тощо Інтернет поступово перетворюється на одне з пріоритетних джерел для виконання будь-яких запитів, дозволяючи оперативно корегувати пошук і створювати гнучкий пошуковий алгоритм.

Свою інформаційно-бібліографічну діяльність бібліотека проводить згідно з планами навчально-виховної та науково-дослідної роботи на навчальний рік, керуючись головними завданнями, що стоять перед професорсько-викладацьким складом у поточному навчальному році у справі підвищення якості знань, удосконалення

навчально-виховного та науково-дослідницького процесів на основі впровадження новітніх технологій навчання.

2.3 Контрольні запитання

- 1 Що таке сучасна електронна бібліотека ?
- 2 Розкажіть послідовність отримання інформації з електронних ресурсів бібліотеки..
- 3 Яке призначення електронного каталогу?
- 4 Яке призначення електронного репозитарію наукової бібліотеки НУ «Запорізька політехніка»
- 5 Які додаткові інформаційні можливості є у користувачів електронної бібліотеки.

2.4 Порядок виконання лабораторної роботи

- 1 Вивчити структуру електронної бібліотеки НУ «Запорізька політехніка ».
- 2 Ознайомитись з послідовністю отримання доступу до користування електронною бібліотекою НУ «Запорізька політехніка».
- 3 Ознайомитись з можливостями що пропонує користувачам електронна бібліотека .
- 4 Вивчити призначення і спеціалізацію різних електронних ресурсів бібліотеки.
- 5 Ознайомитись з принципом роботи та пошуку літератури по різним каталогам.
- 6 Вивчити правила користування та пошуку бібліотечним видань за допомогою електронного каталогу бібліотеки НУ «Запорізька політехніка ».
- 7 Ознайомитись з правилами пошуку необхідної літератури в репозитарії вузу.

2.5 Зміст звіту

- 1 Структура електронної бібліотеки.
- 2 Призначення електронних ресурсів бібліотеки .

- 3 Опис обсягу електронних бібліотечних фондів
- 4 Правила реєстрації для користування електронним бібліотечним фондом.
- 5 Можливості додаткової бібліотечно –інформаційної підтримки що надає сучасна бібліотека читачу.
- 6 Висновки по роботі.

2.6 Рекомендована література

1. <https://zp.edu.ua/naukova-biblioteka>

3 ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 3 ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МУЗЕЄМ ІСТОРІЇ НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

3.1 Мета роботи

Ознайомити студентів з історією створення та розвитку університету і кафери «Машини та технологія ливарного виробництва.під час проведення оглядовОї екскурсії з історії вишу у Музеї історії технічного прогресу НУ «Запорізька політехніка». Допомогти студентам отримати інформацію щодо технічних виробів минулого; сформувати у свідомості студентів реальне уявлення про діячів минулого та сучасного, чії прізвища пов'язані з життям університету ; сприяти заохоченню до науково –технічній активності студентів при оволодінні навиками обраної майбутньої професії.

3.2 Загальні відомості

Відкриття Музею історії технічного прогресу відбулося в рамках святкування 116 річниці технічної освіти в Запорізькому (Олександрівському) краї та Міжнародного дня студентів.(відбулась у 2016 році).

Специфіка музеїв вищих навчальних закладів відрізняється від інших тим, що у музеях вузів зберігається безцінна інформація о їх колективах та випускниках. Сьогодні музей сприймається як інституція суспільного впливу та іміджу.

Запоріжжя – індустріальна столиця України з великим науково-технічним потенціалом. Саме тут у другій половині XIX століття почалося різке зростання промисловості, що сприяло розвитку науки та освіти.

У 1900 році у місті Олександрівську (Запоріжжі) був відкритий перший в Україні середній навчальний заклад – семикласне механіко-технічне училище. Заснований 119 років тому, наш університет поряд зі Львівськими та Харківськими політехніками стояв біля джерел формування вітчизняних інженерних кадрів. Величезна роль відводилась формуванню талановитих, освічених особистостей, які, створивши свої наукові школи, зробили значний внесок в науку, прискорили розвиток

промисловості та започаткували нові галузі знань, чим визначили науково-технічний злет ХХ століття.

Рисунок 3.1- Будівля головного корпусу
НУ «Запорізька політехніка» на початку ХХ століття.

Головним акцентом досліджень музею є розкриття найбільших досягнень нашої країни в техніці та технологіях, взаємозв'язок різних галузевих знань, пошук нових шляхів в науці.

Місія університетського музею традиційно полягає у забезпеченні високого рівня освітньої і наукової діяльності вищого навчального закладу, формуванні наукового світогляду. Експозиції музею враховують

хронологічний і тематичний принципи, підкреслюють нерозривний зв'язок історії вищу з історією міста Запоріжжя.

Музейні фонди та експозиції містять пам'ятки історії міста Запоріжжя: фотоматеріали, книги, свідоцтва, атестати, унікальні експонати періоду будівництва Дніпрогесу, особисті речі студентів та викладачів, перший автомобіль ЗАЗ-965-А, який подарувала родина С.І. Кравчуна.

На сьогодні музей має 40 стендів та понад 200 експонатів. Експозиції представлені тематичними блоками:

- промисловість м. Олександрівська на початку ХХ століття;
- освіта повітового міста Олександрівська;
- механіко-технічне училище-організація навчального процесу;
- періоди життя: від механіко-технічного училища до Запорізького національного технічного університету;
- наукові школи.

Окремий стенд займають нагороди та відзнаки діяльності університету за останні роки. Для створення експозицій, стендів використовувались матеріали авторського колективу історичного нарису «Запорізький національний технічний університет» під редакцією О.Ф. Бічевого та М.В. Дєдова. Допомогу надавали музеї заводів м. Запоріжжя, музей Дніпрогесу, Обласний краєзнавчий музей, Запорізький обласний центр науково-технічної творчості учнівської молоді «Грані», викладачі В.В. Луньов, О.П. Сарнацький, Є.І Івахненко, В.І. Шурло, Гордєєва П.С., Прушківська Е.В. Атаманюк С.І., правнук управителя цегельного заводу Олександрівська О. Мінаєв та інші.

Основну фінансову допомогу надав Фонд сприяння розвитку ЗДТУ «ЗДТУ-ЗМІ ім. В.Я. Чубаря: погляд у ХХІ століття». Меценатами створення музею стали підприємства міста, керівники яких є випускниками «машинки»

Постійно продовжується робота в архівах щодо нових знахідок для музею. Це можна побачити наочно роздивляючись експонати музею, що представлені на стендах різних періодів розвитку історії вузу.

Рисунок 3.2-Експонати музею НУ «Запорізька політехніка»

Просвітницька діяльність музею полягає в розширенні та поглибленні загальноосвітньої, технічної професійної підготовки молоді, наданні допомоги студентам та викладачам у написанні наукових та творчих робіт. Для студентів перших курсів проводяться оглядові екскурсії з історії вишу. З метою популяризації університету музей відвідують учні коледжів що входять до складу НУ «Запорізька політехніка», шкіл Запоріжжя і області, вихованці Запорізького обласного центру науково-технічної творчості учнівської молоді «Грані», Центру творчості «Політ» Запорізької міської ради, станції юних техніків м. Запоріжжя, Запорізького професійного ліцею водного транспорту та інші.

Музей постійно оновлюється та збагачується новими цікавими експонатами. Перехід до постіндустріального суспільства, перебудова економіки приводить до знищення зразків техніки цілих заводів і фабрик. Завтра їх може не стати, завтра все піде на металолом. Зберегти для наступних поколінь ці екземпляри історичної техніки які є частиною духовного потенціалу нації. – одне із завдань музею історії технічного прогресу НУ «Запорізька політехніка. Всебічний прогресивний розвиток нації не може обійтися без частин історичних знань, донести які, зокрема, мають музеї технічного профілю.

Студенти після виконання роботи повинні зрозуміти, що виховання музейними засобами допомагає формувати у свідомості молоді реальне уявлення про діячів минулого і сучасного, піднімає наочно імідж вузу та заохочує відвідувачів оволодівати навиками майбутніх професій.

3.3 Контрольні запитання

1. Історичні умови що сприяли створенню училища в Олександрівську?
2. Розкажіть послідовність розвитку вузу в довоєнні роки?
3. Яким став вуз в післявоєнні ?
4. Які напрямки наукової діяльності сприяли подальшому зростанню наукового потенціалу та іміджу вуза і його впливу на розвиток промисловості в Запорізьській області?
5. Коли і за що вуз отримав звання національний технічний університет?

3.4 Порядок виконання лабораторної роботи

1. Ознайомитись з етапами створення механіко-технічного училища в- повітовому місті Олександрівську.
2. Ознайомитись з історією вузу у воєнні та повоєнні роки.
- 3 . Розглянути розвиток основних кафедр вузу та наукових шкіл які з'явилися в 1970-1990 роках.
- 4 . Ознайомитись з досягненнями вузу за останні десятиліття.

3.5 Зміст звіту

- 4 Початок біографії Олександрівського механіко-технічного училища.
- 5 Індустріальний технікум.
- 6 Інститут сільськогосподарського машинобудування
- 7 Інститут в роки Великої Вітчизняної війни і в повоєнні роки..
- 8 Розвиток вузу в 60-х- 70-х роках.
- 6 Запорізький машинобудівний інститут у 80-х—90-х роках .
- 7 Факультети та наукові школи створенні в ЗДТУ .
- 8 НУ «Запорізька політехніка» сьогодні.
- 9 Висновок по роботі.

3.6 Рекомендована література

1. «Запорізький національний технічний університет» історичний нарис 1900-2000 під ред. О.Ф. Бічєвого , М.В. Дєдкова та інш. / Запоріжжя . Дике Поле,-2000 р. -315 с.
2. <https://zp.edu.ua/muzey-istoriyi-tehnichnogo-progresu>
3. <https://zp.edu.ua/naukova-biblioteka>

4 ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 4 ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МУЗЕЄМ ТЕХНІКИ «МОТОР СІЧ»

4.1 Мета роботи

Ознайомити студентів з експозиціями музею, які присвячені історії Запорізького моторобудівного заводу та його впливу на історію всього Запорізького краю. З'ясувати історичні та науково –технічні зв'язки заводу «Мотор Січ» та НУ «Запорізька політехніка»

4.2 Загальні відомості

Відкриття Музеї техніки « Мотор Січ» (музей техніки Богуслаєва) відбулося 20 жовтня 2012 року.

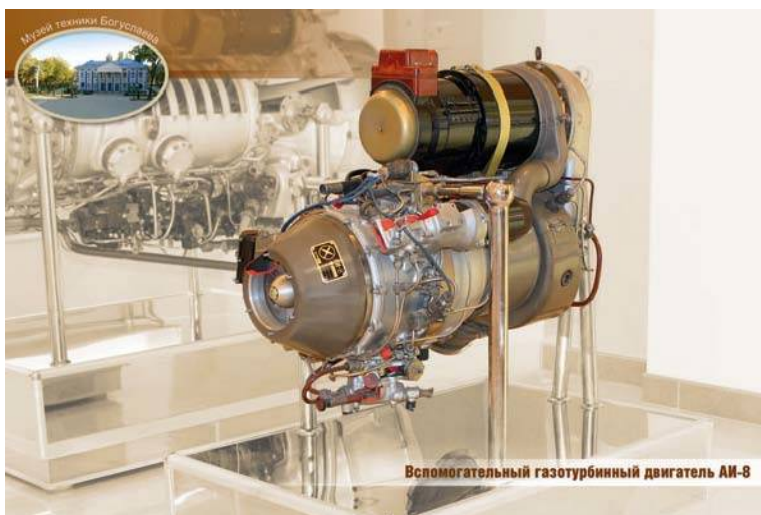
З огляду на виклики часу, основа о його існування була покладена десь у надрах всесвітньо відомого запорізького заводу “Мотор Січ”, коли в 1980 році на його території був відкритий Народний музей історії підприємства. Ось тільки доступ до нього широка публіка могла отримати лише один раз на рік у День відкритих дверей.

Але приховувати настільки багатогранний скарб, як експозиція музею техніки, яка, до того ж, з кожним роком поповнювалася все новими експонатами, вдавалося лише до якогось часу – з ініціативи генерального директора підприємства з розробки і будівництва авіадвигунів В'ячеслава Олександровича Богуслаєва в новозбудованому сучасному будинку що розташований у парку імені Клімова 20 жовтня 2012 року була відкрита нова приватна скарбниця історичних раритетів.

На двох поверхах будівлі в просторих залах розташувалися експозиції різної техніки. На першому поверсі музею розміщується експозиція, присвячена історії Запорізького моторобудівного заводу, де на основі архівних документів, матеріалів інформаційних джерел, спогадів фахівців, організаторів виробництва в хронологічній послідовності відновлена вікова історія створення та розвитку заводу. Тут представлена унікальна колекція поршневих і реактивних авіаційних двигунів, що випускаються підприємством в різні періоди його історії. Серед них - М-11, якому судилося ознаменувати цілу епоху в історії вітчизняної авіації. Двигун встановлювався на літаки: У-2 (По-2), УТ-1,

УТ-2, Як-6, Як-10, Як-18, АІР-6, АІР-12, Ш-2, Ще-2 і ін. Розглядаючи в експозиції дев'ятициліндровий М-22 для літаків і-4, і-16, АІР-7, К-5, К-12, відвідувачі можуть оцінити рівень технологій та високу якість деталей, виготовлених в ті далекі 30-і роки. Особливий інтерес викликає у відвідувачів двигун АШ-82ФН для літаків Ла-5ФН, Ла-7, на яких воював тричі Герой Радянського Союзу І.М. Кожедуб. Тут же демонструється і перший вертолiтний двигун АІ-26В, який встановлювався на експериментальні вертольоти І.П. Братухіна Б-5, Б-9, Б-10 і на вертолiт Мі-1 М.Л. Міля. Цінителі авіації можуть побачити натурний зразок двигуна АШ-62ІР для легендарного літака Ан-2, якому немає в світі аналогів серед літаків по довголіттю. За якістю відлитих деталей, складності конструкції деталей і їх зовнішнім виглядом можна оцінити рівень технологій того часу, інтелект і майстерність людей, які їх проектували і виготовляли.

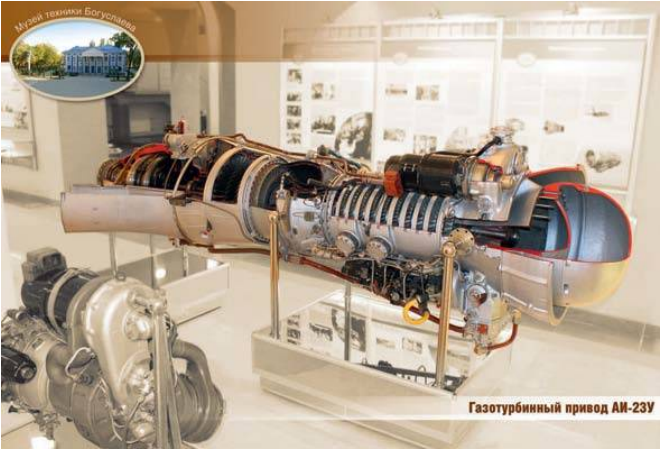

Рисунок 4.1 –Експонати музею.

Далі експозиція відображає початок і розвиток реактивної авіації: двигун РД-45Ф для літака МіГ-15; РД-500 для безпілотних радіокерованих літаків-ракет ФКР-1; AI-20, серійне виробництво якого розпочато в 1957 році, і триває досі, завдяки високій надійності і великому ресурсу; AI-24 для літаків Ан-24, Ан-26, Ан-30; AI-25 для літака Як-40; Д-36 для літаків

Як-42, Ан-72, Ан-74, Ан-74ТК-300, і ін. Незабутнє враження справляє на відвідувачів унікальний двигун Д-18Т, який встановлюється на неперевершені за своєю вантажопідйомності літаки: Ан-124 «Руслан» і Ан-225 «Мрія». Особливе місце в колекції займає найбільш затребуваний вертолітний двигун ТВЗ-117 різних модифікацій для сучасних вертольотів марки «Міль» і «Камов».

На другому поверсі музею розмістилася колекція мотоциклів іноземного та вітчизняного виробництва від 30-х до 80-х років минулого століття. У залі виставлені вітчизняні мотоцикли заводу «Іжмаш»: Іж-350, ІЖ-49, ІЖ-Планета-2, Іж-Планета-Спорт; мотоцикли київського заводу: Дніпро-11, Дніпро-14.9, Дніпро КМЗ 8-955, К-650. Представлений цілий ряд мотоциклів США, Німеччини, Чехословаччини, Угорщини: Harley-Davidson, Sachs, Zundapp, BMW R-35, DKW-350, Simson (Star), Jawa-50, Jawa-350/634, CZ-501 («Чезет -501»), Pannonia T-5 та ін.

Завжди багато відвідувачів в залі, де представлена приватна колекція самоварів, вироблених різними підприємствами і фабриками в першій половині ХХ ст. (рисунок 4.2)

Рисунок 4.2-Експозиція старовинних і сучасних самоварів.

Колекція мисливської зброї В'ячеслава Богуслаєва, що складається з більш ніж 200 зразків. Рушниці з Росії, Німеччини, Австрії, Бельгії, Франції, Англії, України серед яких є унікальні зразки. Колекція охоплює історичний період з початку XVIII по початок XXI століття.

Колекція мисливської зброї В'ячеслава Богуслаєва, що складається з більш ніж 200 зразків. Рушниці з Росії, Німеччини, Австрії, Бельгії, Франції, Англії, України серед яких є унікальні зразки. Колекція охоплює історичний період з початку XVIII по початок XXI століття.

У залах, на стендах і вітринах відвідувачі знайомляться з унікальними експонатами, моделями літаків з двигунами підприємства, товарами народного споживання, подарунками та сувенірами від численних партнерів і гостей підприємства з України та країн ближнього і далекого зарубіжжя.

На території музею під відкритим небом передбачається розмістити велику кількість зразків військової техніки. Біля входу в будівлю музею авіації встановлено транспортно-бойовий вертоліт Мі-24 з двигуном «Мотор Січ». Тут вже представлені: дивізійні гармати ЗІС-3 і Д-44, протитанкові гармати МТ-12 і 45-мм зразка 1942 р БМ-13 «Катюша», БМ-21 «Град», гаубиці «Гвоздика» 2С1 і «Акація »2С3, зенітний комплекс «Шилка» і ін.

За нетривалий час свого існування запорізький музей техніки не тільки значно розширив напрямки своєї чудової колекції, а й придбав широку популярність, підтвердженням чому було внесення його в офіційні туристичні маршрути.

На сьогодні музей є одним з найважливіших історичних пам'яток міста Запоріжжя. Музей надає змогу новому поколінню ознайомитись з різноманітною технікою яка виготовлялась з початку XX століття ПАТ «Мотор Січ».

4.3 Контрольні запитання

- 1 Історичні умови що сприяли створенню заводу в нашому місті.?
- 2 Розкажіть послідовність розвитку заводу в довоєнні роки?
- 3 Яким став завод в післявоєнні роки ?
- 4 Які напрямки діяльності трудового колективу сприяли подальшому зростанню і розвитку заводу ?
- 5 Вплив заводу на розвиток промислового потенціалу Запорізькій області?

4.4 Порядок виконання лабораторної роботи

1 Ознайомитись з історією заводу «Мотор Січ»та міста Запоріжжя з допомогою експонатів музею.

2 Описати історію створення музею та тематику основних експозицій.

3 Написати звіт .

4.5 Зміст звіту

1 Початок біографії авіаційного заводу в Запоріжжі .

2 Історія розвитку заводу.

3 Завод в роки Великої Вітчизняної війни і в повоєнні роки..

4 Розвиток заводу в 60-х- 70-х роках.

5 Запорізький авіаційний завод у 80-х—90-х роках - одне з головних підприємств Запоріжжя.

6 Сучасні досягнення ОАО «Мотор Січ»..

4.6 Рекомендована література

1. <https://zp.edu.ua/naukova-biblioteka>